

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 28/2012-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť H. H., K., a I. H., K., zastúpených advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Nc 72/2010 z 29. novembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Konanie z a s t a v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2011 doručená sťažnosť H. H. a I. H. (ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietali porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Nc 72/2010 z 29. novembra 2010 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol podľa § 12 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku z dôvodu vhodnosti o prikázaní veci Krajského súdu v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) vedenej pod sp. zn. 12 NcC 22/2010 Krajskému súdu v Žiline.

3. Ústavný súd hneď v úvode dáva do pozornosti potrebu odlišiť konanie vo veci samej, t. j. zvýšenia výživného, vedené pred Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 27 P 406/2009 (bod 4) a konanie vedené pred Krajským súdom v Košiciach pod sp. zn. 12 NcC 22/2010, ktoré sa týka rozhodovania o námietkach zaujatosti sudcov.

4. Sťažovateľky v sťažnosti uviedli, že návrhom podaným okresnému súdu sa domáhajú zvýšenia výživného. Konanie je vedené pod sp. zn. 27 P 406/2009.

V priebehu konania otec detí (ďalej len „odporca“) vzniesol námietku zaujatosti zákonnej sudkyne, ako aj všetkých sudcov okresných súdov v obvode krajského súdu a sudcov samotného krajského súdu. Námietku zaujatosti odôvodnil tým, že matka detí (ďalej len „matka“) pôsobí ako sudkyňa na Okresnom súde Košice I a predtým pracovala dlhé roky ako prokurátorka na Okresnej prokuratúre v Košiciach. *V priebehu konania o námietke zaujatosti odporca oznámil, že žiada v zmysle § 12 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku o prikázanie veci inému súdu, a najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením.*

Podľa názoru sťažovateľiek napadnutým uznesením boli porušené uvedené základné a iné práva z dôvodu, že „(...) nerešpektuje podstatu a zmysel vhodnej delegácie, je nedostatočne odôvodnené a celkom arbitrárne. Výsledkom tohto nezákonného a neústavného uznesenia je zásah do práva na zákonného sudcu.

Vzhľadom k tomu, že delegácia veci inému, než zákonnému súdu a teda aj sudcovi je zásadným, závažným a výnimočným zásahom do práva účastníka na zákonného sudcu, malo by byť takéto rozhodnutie odôvodnené veľmi precízne a dôsledne. Výnimočnosť tohto zásahu musí z odôvodnenia nevyhnutne vyplývať.

Z celkom povrchného odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu nie je vôbec možné zistiť, prečo tento dospel (po preštudovaní námietky zaujatosti a vyjadrení sudcov krajského súdu) k záveru, že v danom prípade nie je potrebné vec posudzovať v intenciách § 14 - 16

OSP a rozhodovať o zaujatosti, resp. nezaujatosti sudcov krajského súdu. Javí sa, že najvyšší súd tak konal preto, lebo námietka zaujatosti bola odporcom podaná celkom zrejme po uplynutí zákonnej lehoty na jej podanie (§ 15a ods. 2 OSP), a teda krajský súd nemal vec ani len prekladať na rozhodnutie najvyššiemu súdu (§ 16 ods. 2 OSP). (...)

Dôvody uvedené odporcom tak v jeho podaní z 25. 5. 2010, ako aj v podaní z 19. 11. 2010 je jednoznačne možné označiť ako dôvody smerujúce proti nezaujatosti sudcov jednotlivých súdov, a to aj napriek tomu, že podaním z 19. 11. 2010 navrhol okrem vylúčenia sudcov pre ich zaujatosť aj delegáciu veci z dôvodu vhodnosti.

Najvyšší súd mal teda konať a rozhodovať o tom, o čom mohol a čo mu bolo aj predložené (súd nižšieho stupňa mu nepredložil na rozhodnutie problém nedostatku vhodnosti), to znamená o námietke zaujatosti sudcov krajského súdu a v prípade ich vylúčenia o prikázaní veci podľa § 12 ods. 1 OSP inému krajskému súdu (ktorý by potom riešil námietku zaujatosti sudcov okresného súdu).

Dôvody napadnutého uznesenia v nijakom prípade nie je možné zaradiť medzi kritériá odôvodňujúce vhodnú delegáciu, keďže nesmerujú ani k rýchlosti ani k hospodárnosti konania. Dôvody, ktoré viedli najvyšší súd k odňatiu veci krajskému súdu a jej prikázaniu Krajskému súdu v Žiline sú podľa napadnutého uznesenia dva, a to 1) predmet sporu (povaha veci) a 2) všeobecne verejne známe postavenie účastníkov. Tieto dva dôvody najvyšší súd nijak bližšie nerozoberá.

Účastníčkami konania v postavení navrhovateľiek sú sťažovateľky. Sťažovateľka 1) má 19 rokov a sťažovateľka 2) má 17 rokov. Obe sú študentky. Ani jedna nie je osobou s všeobecne verejne známym postavením. Navyše, ak je niekto osobou s všeobecne verejne známym postavením, je jeho postavenie rovnako (teda všeobecne) známe v Košiciach, Bratislave aj v Žiline.

Predmetom sporu je zvýšenie výživného, pričom sťažovateľky a ich matka žijú v K. Životné náklady súvisiace s ubytovaním, stravou, školou, mimoškolskými aktivitami vedia najlepšie posúdiť súdy v K., ktoré poznajú ceny v tomto regióne.

Vzhľadom k charakteru delegácie veci ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom vopred stanovených pravidiel vecnej a miestnej príslušnosti, musí mať však aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter.

V neposlednom rade nadriadený súd berie v úvahu aj prípadné dôsledky navrhovanej vhodnej delegácie a jej dopad na ďalších účastníkov konania.

Napriek vyššie uvedenému nebola sťažovateľkám zo strany najvyššieho súdu daná akákoľvek možnosť vyjadriť sa k odporcom navrhovanej vhodnej delegácii a k jej dopadu na nich.

Skutočnosť, že uznesenie najvyššieho súdu bolo navyše prijaté aj v zrejmom rozpore s právom sťažovateľiek na rovnosť v súdnom konaní v zmysle čl. 47 ods. 3 ústavy (lebo na konaní predchádzajúcom rozhodnutiu nemali zodpovedajúcu účasť), jeho ústavnú neakceptovateľnosť tiež dokresľuje. (...)

Z obsahu základného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie nepochybne vyplýva aj požiadavka na predvídateľnosť súdnych rozhodnutí a ich dôsledkov. Sťažovateľky však ani z výroku a ani z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu nevedia identifikovať, na aké konanie s akým predmetom bola vec prikázaná práve Krajskému súdu v Žiline. Tomuto súdu totiž bola prikázaná vec krajského súdu vedená pod sp. zn. 12 NcC 22/2010 (vec okresného súdu vedená pod sp. zn. 27P 406/09). Krajský súd v Žiline však nie je vecne príslušný ani na prípadné konanie o vylúčení sudcov krajského súdu (to prislúcha najvyššiemu súdu podľa § 16 ods. 1 OSP) a už vôbec nie je príslušný na konanie o zvýšenie výživného (to prislúcha okresnému súdu podľa § 9 ods. 1 OSP). (...)

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľky žiadajú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie, nálezom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy(...) a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru(...) uznesením Najvyššieho súdu(...) sp. zn. 1 Nc 72/2010 zo dňa 29. 11. 2010 boli porušené.

Uznesenie Najvyššieho súdu(...) sp. zn. 1 Nc 72/2010 zo dňa 29. 11. 2010 sa zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd(...) je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľiek k rukám ich právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

6. V ďalšom priebehu konania, v štádiu predbežného prerokovania sťažnosti pred jej prijatím, ústavný súd zistil, že uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7 NcC 6/2011

z 30. novembra 2011 bolo rozhodnuté, že sudkyňa okresného súdu JUDr. D. D. nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania vecí vedenej pred okresným súdom pod sp. zn. 27 P 406/2009.

7. Ústavnému súdu bolo 12. marca 2012 doručené podanie sťažovateľiek z 12. marca 2012, ktorým vzali ústavnú sťažnosť späť a žiadali konanie vo veci zastaviť.

8. Podľa ustanovenia § 54 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov ak sťažovateľ vezme svoju sťažnosť späť, ústavný súd konanie o nej zastaví okrem prípadu, ak ústavný súd rozhodne, že späťvzatie nepripúšťa, najmä ak sťažnosť smeruje proti takému právoplatnému rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu, ktoré mimoriadne závažným spôsobom porušujú základné práva alebo slobody sťažovateľa.

9. Ústavný súd zistil, že nie sú dané také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali nepripustenie späťvzatia sťažnosti, preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2012